

شاخص های آماری و منحنی های وزن و قد دانش آموزان ۱۸ - ۶ ساله کاشانی؛ ۱۳۷۷

*احمد ارشادی

خلاصه:

یکی از رایج ترین روشها برای بررسی رشد کودکان و نوجوانان اندازه گیری قد و وزن آنسان در کودکی و حدود دوران بلوغ است. به منظور آگاهی از میزان رشد کودکان ۶-۱۸ ساله شهر کاشان و مقایسه قد و وزن دختران و پسران و رسم منحنی های وزن و قد برای آنان اقدام به انجام این بررسی گردید.

در پائیز سال ۱۳۷۷ تعداد ۱۶۰۲۹ دانش آموز دختر و پسر ۶-۱۸ ساله کاشانی مورد بررسی وزن و قد قرار گرفتند و اندازه گیری وزن و قد بدون کفش و با حداقل لباس توسط دو گروه ۵ نفره که هر یک مسئولیت انجام کار خاصی را داشته اند انجام شده است. وزن دختران ۶ تا ۹ ساله و همچنین پسران ۵ تا ۱۸ ساله از پسران همگروه سنی خودشان کمتر بوده ولی وزن دختران ۱۰ تا ۱۴ ساله در گروه مشابه پسران بیشتر می باشد ، طول قد دختران در گروههای سنی ۶ تا ۹ ساله از پسران کمتر ، در گروههای سنی ۱۰ ، ۱۱ و ۱۲ ساله از پسران بیشتر و در گروههای سنی ۱۳ تا ۱۸ ساله از پسران کمتر است. حداکثر ضریب همبستگی بین وزن و قد دختران در ۸ ساله ها ($R = 0.69$) است که در گروههای قبلی و بعدی سیر کاهشی دارد تا در گروه ۱۸ ساله ها که به $R = 0.23$ میرسد . حداکثر ضریب همبستگی بین وزن و قد پسران در ۶ ساله ها ($R = 0.73$) است که با افزایش سن ، همبستگی بین قد و وزن کمتر شده تا در سن ۱۸ سالگی که به $R = 0.40$ می رسد. میانگین وزن و قد دختران و پسران کاشانی از میانگین وزن و قد دختران و پسران اصفهانی ، گیلانی ، کرمانشاهی ، کرمانی و مشهدی بیشتر است . وزن دختران و پسران کاشانی در بیشتر گروههای سنی از وزن و قد دختران و پسران هونگ کونگی ، تاهیتیانی و هاریانا نی بیشتر است . وزن و قد دختران و پسران کاشانی در تمام گروههای سنی از وزن و قد دختران و پسران کانادائی و آمریکائی کمتر است . اختلاف میانگین قد و وزن دختران و پسران کشور ما با همگروههای سنی خود در سایر کشورها، باعث می شود که با اطمینان خاطر بتوان ادعا کرد که آمار NCHS را نمی توان معنوان یک الگو برای قد و وزن کودکان و نوجوانان ایرانی پذیرفت و باید منتظر اقدامات مقامات و مسئولین ذیصلاح پژوهشی در تدوین و ارائه یک الگوی ایرانی برای قد و وزن کودکان و نوجوانان ایرانی باشیم

واژه های کلیدی: قد ، وزن ، کودکان ، ۱۸ - ۶ ساله ، کاشان .

* آمار شناس و عضو هیات علمی گروه آمار حیاتی و بهداشت دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان کاشان.

مقدمه :

ملکت قابل انطباق با بعضی مطالعات خارجی بویژه معیار فوق که مورد ملاک بعضی نویسنده‌گان و مسئولان است نمی باشد بلکه تحقیقات جهانی نیز نشان میدهد که در مناطق مختلف جهان اندازه‌های آنتروپومتریک؛ اختلاف فاحشی با یکدیگر دارند؛ بطور مثال متوسط قد و وزن پسران ۱۶ ساله کانادایی (۱۸) به ترتیب ۱۷۴ سانتیمتر و ۵۶/۳ کیلوگرم و دختران ۱۶۳ سانتیمتر و ۵۶ کیلوگرم است در حالیکه در تاهیتی (۱۹) قد وزن پسران ۱۶ ساله به ترتیب ۱۶/۶ و ۵۸/۶ و دختران ۱۵۹/۲ و ۵۳/۴ و در هونگ کونگ (۲۰) وزن پسران و دختران ۱۶ ساله به ترتیب ۵۷/۹ و ۴۸/۹ کیلوگرم بدست آمده است.

حصول معیارها و استانداردهایی که بتواند در این کشور جایگزین نورموگرام‌های بین‌المللی مانند NCHS گردد انگیزه و هدف این بررسی می باشد گوینده که بهیچوجه نمی توان ادعا کرد که تنها نتیجه این بررسی به عنوان معیار مملکتی قلمداد گردد ولی می توان یقین داشت که اینگونه بررسیها می توانند زیر بنای نتیجه گیری‌های نهائی باشد. در این بررسی سعی شده است که علاوه بر تهیه منحنی‌های قد برای سن، وزن برای سن، برای دختران و پسران، به پرستایل‌های مختلف رایج در معیارهای قد وزن دسترسی حاصل گردد.

روش بررسی :

در نیمه دوم مهر ماه و نیمه اول آبان سال ۱۳۷۷ تعداد ۱۶۰۲۹ دانش‌آموز دختر و پسر ۱۶-۶ ساله در ۴۲ مرکز آموزشی در مقاطع تحصیلی ابتدائی، راهنمایی و متوسطه شهر کاشان بطریق نمونه گیری خوش‌های انتخاب و مورد بررسی قد و وزن قرار گرفتند. سن دانش‌آموزان که بطور مداوم در نظر گرفته شده از تفاصل تاریخ تولد ثبت شده در پرونده آنها با دفاتر مرکز آموزشی ذیریط تعیین شده است.

ساختار اجتماعی ایران از نظر جمعیت و نفوس بطوری است که حدود ۵۱% آنرا جمعیت کمتر از ۱۸ سال تشکیل می دهد (۱) شناخت این طبقه از نظر رشد جسمی، ذهنی، اجتماعی، عاطفی و اخلاقی بمنظور اقدام عاجل در مورد رفع نواقص و کمبودهای موجود، کمک به بهبود وضعیت سازندگان فردای این جامعه خواهد بود. در این مقوله طبقه موردن بررسی کودکان و نوجوانان از سن ۶ تا ۱۸ ساله کاشان است که بیش از ۳۶% جمعیت این شهر را تشکیل می دهد (۲) و منظور از رشد جسمی تعیین قد و وزن مقاطع مختلف سنی و جنسی این گروه می باشد.

برای اطلاع از رشد کودکان و نوجوانان احتیاج به یک سری جداول، نمودارها یا اعداد استانداردی است که بتوان اندازه‌های جسمانی را با آن مقایسه نمود و چون کشور ما فاقد این معیار هاست لذا استفاده از استانداردهای خارجی که بهیچوجه با مشخصات اقلیمی این منطقه مطابقت ندارد به تازگی متداول شده است. در جهت پیدا کردن معیارهای کشوری در این زمینه تلاشهای دردهه اخیر در کشور انجام پذیرفته که از آن جمله می توان به بررسیهای ملک افضلی و فتوحی در اصفهان (۳)، عزیزی در تهران (۴)، رجبیان و همکاران در مشهد (۵)، هدایتی و همکاران در گیلان (۶)، مطیعی لنگرودی در قزوین (۷)، کچوئی و همکاران در تهران (۸)، امین الرعایا و همکاران در تهران (۹)، احمدی در کرمان (۱۰) و همچنین در تحقیقات انجام شده در کاشان (۱۱) (۱۶) اشاره نمود. اغلب تحقیقات فوق الذکر و همچنین مقایسه‌های که توسط بیشتر پژوهشگران با نتایج مطالعات خارجی بویژه معیار NCHS^۱ (۱۷) انجام گرفته نشان می دهد نه تنها نتایج حاصله در این

سنی ۱۰، ۱۱ و ۱۲ ساله بیشتر از پسران است و مجدداً در گروههای سنی ۱۳ تا ۱۸ ساله از پسران کمتر می‌شود. در جدول شماره ۴ ضمن ارائه شاخصهای آماری طول قد دختران و پسران نشان می‌دهد که اختلاف بین میانگین طول قد دختران و پسران غیر از گروههای سنی ۶، ۷، ۸ و ۱۳ ساله ها در گروههای دیگر معنی دار است ($P < 0.01$).

۴ - حداقل رشد سالیانه وزن دختران $10/08$ و برای پسران $10/01$ کیلوگرم (۱۸ - ۱۷ سالگی) و حداقل $10/05$ کیلو گرم برای دختران (در ۱۱-۱۲ سالگی) و $10/65$ کیلو گرم برای پسران (در ۱۲-۱۳ سالگی) است. حداقل رشد سالیانه طول قد دختران صفر و برای پسران $10/1$ سانتیمتر (در ۱۷-۱۸ سالگی) و حداقل $10/74$ سانتیمتر برای دختران (۹-۱۰ سالگی) و $10/69$ سانتیمتر برای پسران (در ۱۲-۱۳ سالگی) است.

۵ - همبستگی بین وزن و قد دانش آموزان، مثبت و مستقیم می‌باشد که این همبستگی با افزایش سن کاهش می‌یابد. ضریب همبستگی پیرسون بین وزن و قد دختران برای ۶ ساله ها از $R = +0/64$ شروع می‌شود که حد اکثر آن در ۸ ساله ها $R = +0/79$ است و سپس بتدريج سير کاهشی پیدا می‌کند تا در ۱۸ ساله ها به حداقل $R = +0/23$ میرسد. ضریب همبستگی بین وزن و قد پسران برای ۶ ساله ها از $R = +0/73$ شروع می‌شود و پس از کاهش تدریجي آن با زياد شدن سن در ۱۸ ساله ها به حداقل $R = +0/40$ میرسد.

۶ - نمودار های چهارگانه وزن و قد دختران و پسران، سير رشد آنها در سين مختلف نشان می‌دهد.

بحث :

ميانه وزن دختران كاشاني در همه گروههای سنی از دختران اصفهاني (۳)، تهراني (۴)، گيلاني (۶) و

(دانش آموزان ۱۲ سال تمام، تا ۱۲ سال و ۱۱ ماه و ۲۹ روز جزء گروه ۱۲ ساله ها هستند).

اندازه گيري وزن دانش آموز بدون كفش و با حداقل لباس بوسيله وزنه آلماني قابل حمل Soehnle که بطور مرتب با وزنه های شاهد كنترل می‌شود انجام شده است. دانش آموز بدون كفش در پای ديواري که مترا مدرجی بر روی آن نصب شده بود در حالتی که پاها بهم چسبیده و پاشنه آنها، كفلها، پشت و پشت سر وی به ديوار چسبیده بسود می‌آيد و مشاهده گر با حرکت دادن گونياتي مخصوصی بر روی مترا بطوری که ضلع دیگر آن بر روی سر دانش آموز قرار می‌گرفت طول قد را تعیین نموده است. كليه اعمال پرسی قدر وزن دانش آموزان توسط ۲ گروه خانمهای (برای مدارس دخترانه) و آقایان (برای مدارس پسرانه) كارشناس در رشته های پرستاری و بهداشت انجام شد که در هر گروه ۵ نفر فعالیت داشته اند و هر يك از اعضاي گروه كار مشخصی را انجام می‌داده اند.

يافته ها :

۱ - در جدول شماره ۱ و ۲ تعداد دانش آموزان دختر و پسر از ۶ سال تا ۱۸ سال در وزنهای مختلف از ۱۵ تا 110 کيلوگرم نشان داده شده است.

۲ - ميانگين وزن دختران از ۶ تا ۹ سال کمتر از ميانگين وزن پسران است، ولی به علت ورود دختران به دوره بلوغ؛ از ۱۰ سال تا ۱۴ سال از پسران بيشتر و مجدداً از ۱۵ سال تا ۱۸ سال از پسران کمتر می‌باشد. در جدول شماره ۳ ضمن ارائه شاخص های آماری وزن دختران و پسران نتيجه آزمون T بین وزن آنها نشان می‌دهد که غير از گروههای ۶، ۹ و ۱۰ ساله؛ در گروههای دیگر اختلاف بین ميانگين وزن دختران و پسران معنی دار است ($P < 0.05$).

۳ - ميانگين طول قد دختران در گروههای سنی ۶ تا ۹ ساله کمتر از پسران می‌باشد و در گروههای

میانگین وزن پسران کاشانی از پسران هاریانائی (بجز ۳ گروه) بیشتر است.

میانگین طول قد دختران کاشانی در همه سنین از طول دختران هاریانائی (بجز ۱۶ ساله‌ها) بیشتر است. طول قامت دختران ۱۶ ساله هاریانا ۷ سانتی‌متر نسبت به گروه قبلی افزایش داشته است که از سن ۱۳ به بالا این افزایش منطقی بنظر نمی‌رسد. طول قد پسران کاشانی از طول قد پسران هاریانائی کمتر است (۲۱).

میانه وزن و قد دختران و پسران کاشانی از دختران و پسران کاشانی (۱۸) کمتر است.

علیرغم بیشتر بودن وزن و طول قد دختران و پسران ۶ ساله کاشانی از دختران و پسران آمریکائی (۱۷)، در سایر گروههای سنی وزن و قد دختران و پسران کاشانی از همسالان آمریکائی کمتر است.

نتیجه گیری:

بررسی قد و وزن کودکان و نوجوانان کاشانی به تعداد ۱۶۰۲۹ نفر در ۴۲ دیستان، مدرسه راهنمائی، دبیرستان، هنرستان و مرکز پیش دانشگاهی که فقط توسط ۲ گروه ثابت (خانم‌ها برای مدارس دخترانه و آقایان برای مدارس پسرانه) و در یک مقطع زمانی کوتاه (کمتر از یک ماه)، بوسیله یک وزنه برای توزین و یک متاد اندازه گیری طول قد انجام و نشان می‌دهد که با نتایج هیچیک از مطالعات انجام شده قبلی در داخل و خارج از کشور هماهنگی و مطابقت ندارد، از طرفی روشن بودن دامنه سنی (در روش بررسی)، عدم وجود کودکان و نوجوانان از قشر خاصی از جامعه کاشان، حجم نمونه کافی، زمان مطالعه مناسب (جهت استفاده از کمترین پوشش)، اعمال دقت و نظارت در عملکرد گروههای پرسشگر سبب می‌شود که بترازن ادعا کرد که نتایج حاصله نمایانگر واقعی قد و وزن بسیاری از کودکان و نوجوانان این مملکت باشد لذا منحنی‌های بدست

مشهدی (۵) بیشتر است. میانه وزن پسران کاشانی در تمام گروههای سنی از پسران اصفهانی، گیلانی و مشهدی و نیز در بعضی از گروههای سنی پسران تهرانی (۸) بیشتر است. میانه طول قد دختران کاشانی از دختران اصفهانی، تهرانی، گیلانی، و مشهدی بیشتر است. میانه طول قد پسران کاشانی در تمام گروه‌های سنی از پسران اصفهانی، مشهدی و نیز از طول قد بیشتر گروههای سنی پسران تهرانی بیشتر است. میانگین وزن پسران و دختران کاشانی در تمام گروههای سنی از دختران و پسران کرمانی (۱۰) بیشتر است، میانگین طول قد دختران کاشانی تا ۱۱ سالگی از دختران کرمانی بیشتر و از آن به بعد کمتر می‌شود. میانگین طول قد پسران کاشانی در گروههای سنی ۱۲، ۱۴ و ۱۷ اندکی از پسران کرمانی کمتر ولی در سایر گروههای سنی بیشتر است. میانگین وزن دختران کاشانی در همه گروههای سنی از دختران هنگ کونگ (۲۰) و نیز میانگین وزن پسران کاشانی از پسران هونگ کونگ بجز گروههای سنی ۱۱ و ۱۲ ساله در بقیه گروهها بیشتر است. میانگین وزن دختران کاشانی از دختران تاهیتیانی (۱۹) (بجز ۲ گروه) و نیز از پسران تاهیتیانی (بجز گروههای سنی ۱۱ و ۱۲ ساله) بیشتر است.

طول قد دختران کاشانی تا سن ۱۰ سالگی از دختران همسن تاهیتیانی بیشتر است که از ۱۱ سالگی به بعد کاهش پیدا می‌کند. طول قد پسران کاشانی از پسران تاهیتیانی تا ۱۰ سالگی بیشتر و از این سن به بعد تا ۱۸ سالگی گاهی افزایش و گاهی کاهش نشان می‌دهد. با وجود اینکه بررسی قد و وزن در هاریانای (۲۱) در مدارس ثروتمند انجام شده است ولی فقط میانگین وزن دختران ۶ تا ۱۱ ساله کاشانی از دختران هاریانائی اندکی کمتر است و در سنین دیگر (از ۱۲ سال تا ۱۵ سال) میانگین وزن دختران کاشانی از دختران هاریانائی بیشتر است و همچنین

ووزن بحسب کیلو گرم و سن بحسب سال است.

جوجول شماره ۲: توزیع فراوانی پیشان مرتا ۱۸ ساله شهر کاشان بر حسب وزن و سن سال ۱۳۷۷.

وزن بحسب کیلوگرم و سن بحسب سال است

درست

ارزان

آزمون

www.SID.ir

سن به سال

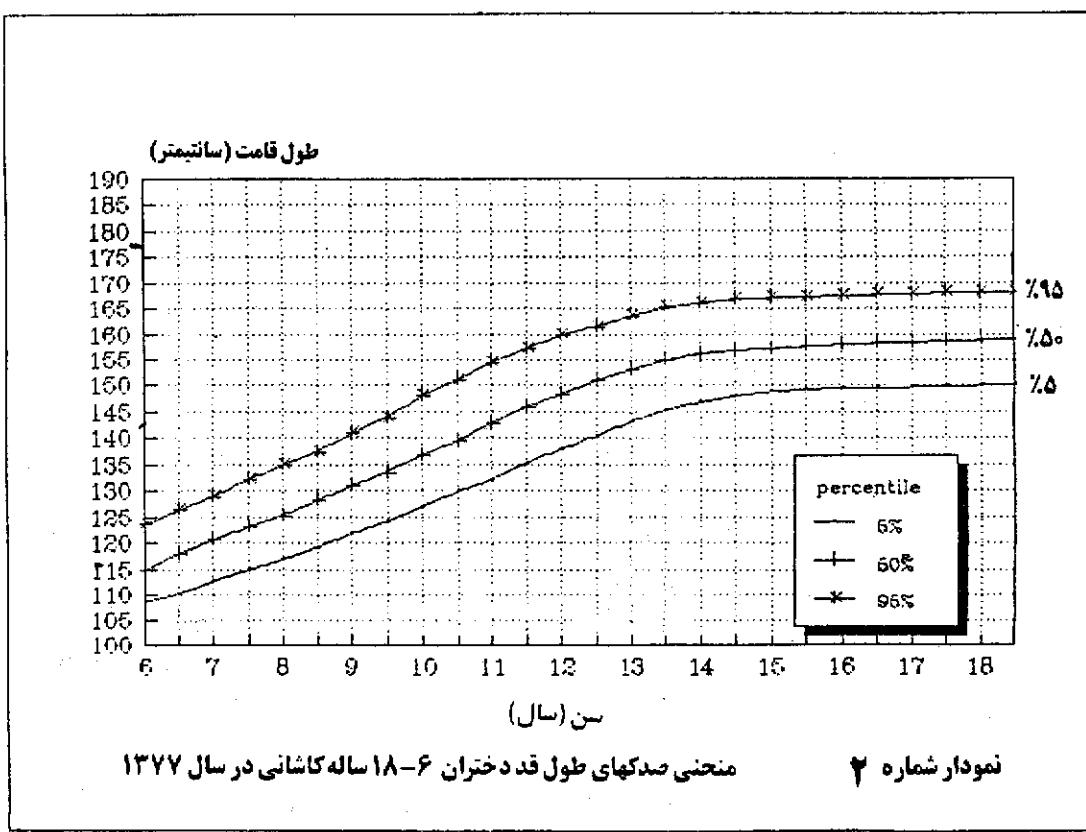
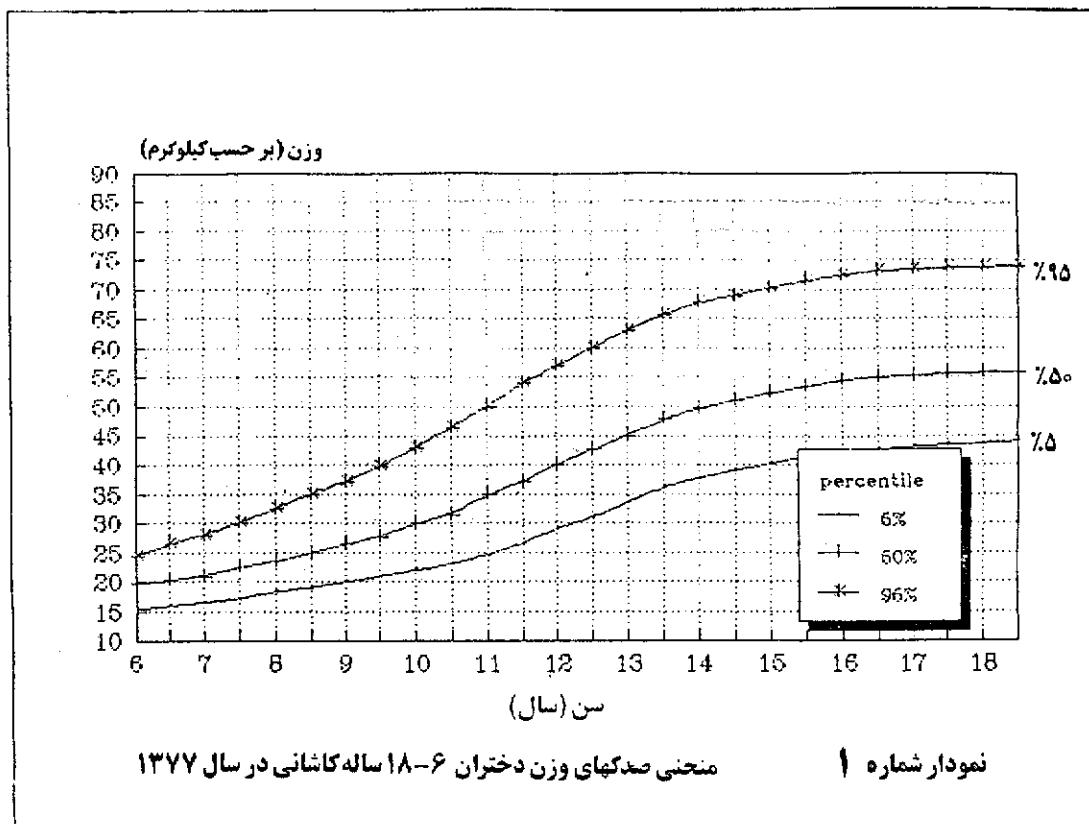
آزمون

ارزان

卷之三

5

S - انحراف معيار و حدود اعتماد در سطح ٩٥٪ (معنی دار در سطح ٩٥٪) Significant

- chldren from birth to 18 years J- Paediatr – Child , Health , 1996 Apr ; 32(2).
- 21 – S.K. Bhasin , S. Singh , U. Kapil , D.R. Gaur , Height and weight of “ Well – to – do ” school children in Haryana \ indian pediatrics \ Vol .27. Oct. 1990 20.
- 22 – Burana Chavalltamrong , M.D. Ravadi Vathakanon , M.D. Rutai Walsripong and Wiyada Rungrith – Height , Weight , height velocity and weight velocity in school age bangkok children – Journal of Tropical pediatrics ; Vol 26 ; august 1980 .
- 17 – Behrman Nelson textbook of pediatrics 14 th. ed Philadelphia, WB Saunders company , 1996 , P : 18-28.
- 18 – H.A. Quinney Ph.D . The height, weight and height - weight ratio of Canadian children 1979 Can – Med – Assoc – J/1981 . Oct . 15, 125(8).
- 19 – Sylvia Yuen , Ph. D , Height and weight standards for school children in Tahiti – Journal of Tropical Pediatrics , Vol 30 april 1984.
- 20 – SSF . Leung – Weight for age and weight for height references for Hong Kong